

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 15.12.2015
COM(2015) 642 final

POROČILO KOMISIJE

Drugo dvoletno poročilo Evropske unije na podlagi Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja (UNFCCC)

(zahtevano na podlagi člena 18(1) Uredbe (EU) št. 525/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2013 o mehanizmu za spremljanje emisij toplogrednih plinov in poročanje o njih ter za sporočanje drugih informacij v zvezi s podnebnimi spremembami na nacionalni ravni in ravni Unije ter o razveljavitvi Sklepa št. 280/2004/ES in Sklepa 2/CP.17 Konference pogodbenic Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja (UNFCCC))
{SWD(2015) 282 final}

UVOD

To poročilo in priloženi delovni dokument služb Komisije predstavljata drugo dvoletno poročilo Evropske unije (EU), kot to zahtevata člen 18(1) Uredbe (EU) št. 525/2013 in Sklep 2/CP.17 Konference pogodbenic Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja (UNFCCC). Okvirni konvenciji ZN o spremembi podnebja bosta predložena kot drugo dvoletno poročilo EU.

PODATKI O EMISIJAH TOPLOGREDNIH PLINOV IN TRENDIH

Skupne emisije toplogrednih plinov v EU-28, vključno z mednarodnim letalstvom, so se med letoma 1990 in 2013 zmanjšale za približno 20 %. Sporočene emisije so emisije, relevantne za cilj EU iz Konvencije, ter prihajajo iz zadnje predložitve evidenc EU Okvirni konvenciji ZN o spremembi podnebja. Najpomembnejši toplogredni plin je ogljikov dioksid (CO₂), ki predstavlja 82 % skupnih emisij v EU-28 leta 2013.

Emisije na prebivalca so se v EU v obdobju 1990–2013 zmanjšale za 26 %, z 11,8 t/prebivalca na 8,9 t/prebivalca. Emisije v EU-28 so se zmanjševale, gospodarstvo pa je raslo. Ta ločitev gospodarske rasti in emisij toplogrednih plinov vztrajno napreduje od leta 1990. Rast bruto domačega proizvoda (BDP) je bila v EU-28 v obdobju 1990-2013 približno 45-odstotna, emisije toplogrednih plinov pa so se zmanjšale za okoli 20 %. Posledično se je intenzivnost emisij toplogrednih plinov EU zmanjšala skoraj za polovico.

Izvajanje strukturnih politik na področju podnebja in energije je znatno prispevalo k tej uspešni ločitvi. Znatno povečanje energije iz obnovljivih virov in napredek v energijski učinkovitosti je povzročilo zlasti izvajanje svežnja ukrepov za podnebne spremembe in obnovljivo energijo do leta 2020. Oboje je ključno gonilo ugotovljenega zmanjšanja emisij, pri čemer cena ogljika deluje kot gonilna sila, ki se bo po pričakovanjih v prihodnosti postopno okrepila.

KOLIČINSKO OPREDELJEN CILJ ZMANJŠANJA EMISIJ ZA CELOTNO GOSPODARSTVO EU

Na podlagi UNFCCC so si EU in države članice zastavile skupen cilj zmanjšanja emisij toplogrednih plinov za vsaj 20 % do leta 2020 v primerjavi z letom 1990, ob pogojni ponudbi, da se ta cilj zviša na 30 %, v kolikor se tudi druge razvite države zavežejo k primerljivemu zmanjšanju emisij, države v razvoju pa prispevajo v skladu s svojimi odgovornostmi in zmožnostmi.

Cilj EU je zapisan v zakonodajo, izvajajo pa ga EU in države članice. Sveženj ukrepov za podnebne spremembe in obnovljivo energijo EU za Unijo kot bistven del te zakonodaje določa cilj 20-odstotnega zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 v primerjavi z letom 1990, kar je enako 14-odstotnemu zmanjšanju v primerjavi z letom 2005. V skladu z odločbo o porazdelitvi prizadevanj so bila prizadevanja razdeljena med sektorje, vključene v sistem EU za trgovanje z emisijami, in sektorje, ki v ta sistem niso vključeni.

NAPREDEK PRI DOSEGANJU CILJA ZMANJŠANJA EMISIJ ZA CELOTNO GOSPODARSTVO – POLITIKE IN UKREPI EU TER NJHOVI UČINKI

EU in vseh 28 držav članic že vrsto let tako posamično kot skupaj izvajajo nacionalne in mednarodne dejavnosti proti podnebnim spremembam, kar je povzročilo znatno zmanjšanje emisij.

V odziv na izzive in naložbene potrebe v zvezi s podnebnimi spremembami je EU pristala na to, da bi bilo treba vsaj 20 % proračuna EU za obdobje 2014–2020, kar znaša kar 180 milijard EUR, nameniti ukrepom, povezanim s podnebnimi spremembami. To predstavlja znatno povečanje v primerjavi z izdatki v zvezi z ukrepi za podnebne spremembe v prejšnjem proračunu, ki so predstavljali 6,8 % proračuna EU za obdobje 2007–2013. Za doseg tega cilja so dejavnosti za ublažitev in prilagajanje vključeni v vse večje programe za porabo sredstev EU, zlasti v kohezijsko politiko, regionalni razvoj, energijo, promet, raziskave in inovacije ter skupno kmetijsko politiko.

EU in države članice stalno krepijo zakonodajo, da bi omogočile zmanjšanje toplogrednih plinov in prehod v nizkoogljično gospodarstvo. Od predložitve prvega dvoletnega poročila ključen razvoj politike vključuje razvoj sistema EU za trgovanje z emisijami, nove zakonodajne instrumente v prometnem sektorju in okrepljeno uredbo o fluoriranih toplogrednih plinih.

Od leta 2013 sistem EU za trgovanje z emisijami deluje v okviru izboljšanih in harmoniziranih pravil tretje faze, ki zajema obdobje 2013–2020. Dobro delujoč in prenovljen sistem EU za trgovanje z emisijami je potreben kot glavni instrument za zmanjšanje emisij v okviru sistema EU za trgovanje z emisijami na 43 % do leta 2030 v primerjavi z letom 2005. Zato se izvajajo korenite strukturne reforme vodilnega evropskega orodja, s čimer se EU usmerja v nizkoogljično gospodarstvo.

Prvi korak, namenjen soočanju z izzivom, ki ga predstavlja rastoč presežek pravic do emisije, do katerega je prišlo v sistemu EU za trgovanje z emisijami, je odlog prodaje 900 milijonov pravic na dražbi. Drugi korak je dogovor o rezervi za stabilnost trga, ki bo odpravil presežek pravic in izboljšal odpornost sistema na večje pretrese s prilagajanjem ponudbe pravic za prodajo na dražbi. Nazadnje, je Komisija julija 2015 predlagala pregled sistema EU za trgovanje z emisijami, da bi se v okviru sistema EU za trgovanje z emisijami emisije do leta 2030 zmanjšale na 43 % v primerjavi z letom 2005. To je zadnji korak, s katerim bo sistem EU za trgovanje z emisijami pokazal svojo moč v okviru ciljev do leta 2030.

Do pomembnega razvoja politike je prišlo tudi v prometnem sektorju, kjer nova zakonodaja EU določa zavezujoče cilje glede emisij za nova vozila v voznem parku osebnih in dostavnih vozil, ki jih je treba uveljaviti do leta 2021. Strategija za težka gospodarska vozila, ki je bila sprejeta maja 2014, je prva pobuda EU za soočanje s porabo tovornjakov in avtobusov ter njihovimi emisijami ogljikovega dioksida. Aprila 2015 je EU kot prvi korak v strategiji EU k zmanjšanju emisij v sektorju špedicije sprejela zakonodajni instrument, ki določa sistem merjenja, poročanja in preverjanja na področju špedicije v celotni Uniji.

Revidirana uredba o fluoriranih toplogrednih plinih se uporablja od 1. januarja 2015 in krepi prej obstoječe ukrepe (npr. zadrževanje plinov z odkrivanjem puščanja, namestitvev opreme s strani usposobljenega osebja, zajemanje uporabljenih plinov) ter uvaja postopno odpravo uporabe fluoriranih toplogrednih plinov, s čimer se bodo skupne emisije fluoriranih toplogrednih plinov v EU do leta 2030 zmanjšale za dve tretjini v primerjavi z ravnmi iz leta 2014. Poleg tega je dajanje v promet fluoriranih toplogrednih plinov prepovedano v nekaterih okoliščinah, kadar so na voljo druge možnosti, npr. v gospodinjskih hladilnikih in zamrzovalnikih, ki vsebujejo HFC s potencialom globalnega segrevanja 150 ali več.

Poleg tega je oktobra 2014 Evropski svet na podlagi svežnja ukrepov za podnebne spremembe in obnovljivo energijo do leta 2020 ter v skladu s ciljem prehoda v konkurenčno

nizkoogljično gospodarstvo dosegel sporazum o glavnih gradnikih okvira podnebne in energetske politike EU do leta 2030: zavezujoč cilj vsaj 40-odstotnega zmanjšanja emisij toplogrednih plinov na nacionalni ravni do leta 2030 v primerjavi z letom 1990; cilj vsaj 27 % energije iz obnovljivih virov do leta 2030, zavezujoč na ravni EU; okvirni cilj za energijsko učinkovitost najmanj 27 % za leto 2030, ki bo pregledan leta 2020 z namenom doseči 30 %.

V ta namen je Komisija julija 2015 že predlagala revidirano direktivo o sistemu EU za trgovanje z emisijami, ki je trenutno predmet razprave v institucijah EU, in namerava vložiti zakonodajni predlog, ki bo zajemal sektorje, ki niso vključeni v sistem EU za trgovanje z emisijami. Komisija uvaja tudi pobude, predvidene v strateškem okviru za energetske unijo, vključno s prihajajočima predlogoma o energiji iz obnovljivih virov in energijski učinkovitosti.

NAPREDEK PRI DOSEGANJU CILJA ZMANJŠANJA EMISIJ ZA CELOTNO GOSPODARSTVO – PROJEKCIJE

Glede na zadnje projekcije z obstoječimi ukrepi v zbirni obliki na podlagi podatkov, ki so jih države članice predložile EU leta 2015, se ocenjuje, da bodo emisije leta 2020 za 24 % manjše kot leta 1990. EU je torej na začrtani poti za doseg cilja za leto 2020.

V skladu s projekcijami naj bi se do leta 2030 emisije toplogrednih plinov še nadalje zmanjšale.

Emisije iz energetskega sektorja, razen prometa, predstavljajo največji delež skupnih emisij toplogrednih plinov in napovedanega skupnega zmanjšanja emisij. Emisije iz tega sektorja naj bi se do leta 2020 v primerjavi z letom 1990 zmanjšale za približno 33 %, do leta 2030 pa za približno 38 %. Prometni sektor je edini sektor, v katerem naj bi se emisije povečale, in sicer za 13 % med letoma 1990 in 2020, potem pa naj bi do leta 2030 ostale stabilne. Od leta 2007 je vidno počasno, a stalno zmanjševanje emisij, ki nastanejo pri prevozu, kar je posledica kombinacije višjih cen goriva in strožjih politik, kot so standardi emisijskih vrednosti za CO₂ za osebne avtomobile in dostavna vozila.

ZAGOTAVLJANJE FINANČNE IN TEHNOLOŠKE PODPORE TER PODPORE ZA KREPITEV ZMOGLJIVOSTI DRŽAVAM V RAZVOJU

Podnebno financiranje je eno glavnih sredstev za doseganje dogovorjenega cilja omejevanja porasta povprečne globalne temperature na manj kot 2 °C v primerjavi s predindustrijskimi ravni, udeležanje prehoda v gospodarstva z nizkimi izpusti toplogrednih plinov in podpora trajnostnemu razvoju, odpornemu na podnebne spremembe. EU in države članice so vodilni ponudniki uradne razvojne pomoči državam v razvoju in so leta 2014 zagotovile 58,2 milijarde EUR, v obdobju 2010–2012 pa so hitremu financiranju dodelile 7,34 milijarde EUR. Poleg tega so leta 2014 EU in države članice državam v razvoju skupaj namenile 14,5 milijarde EUR pomoči za boj proti podnebnim spremembam.

EU spodbuja skupen in celovit pristop k financiranju razvoja, vključno z ukrepi za podnebne spremembe kot delom „agende za spremembo“, in poudarja vzporedne podnebne in razvojne koristi, ki se vzajemno krepijo.

Skupna podpora, ki jo je EU v letih 2013 in 2014 namenila državam v razvoju, ki so pogodbenice UNFCCC, je znašala 2 178 milijonov USD (1 641 milijonov EUR).

Krepitev zmogljivosti je bistven del razvojne pomoči EU in vseh projektov sodelovanja na področju razvojne pomoči v zvezi s podnebnimi spremembami, vključno z dejavnostmi, ki vključujejo prenos tehnologije. Evropa ima vodilni položaj na področju nizkoogljičnih tehnologij, ohranja pa ga s številnimi političnimi pobudami. EU z znatnimi naložbami v inovacije podpira razvoj in uvajanje tehnologij v državah v razvoju.